

Boekbesprekingen

Natuur- en landschapsbescherming in Nederland

(opkomst en ontwikkeling en huidige organisatie)

De belangstelling voor natuurbehoud, natuurbeheer, landinrichting, landschapsbouw en milieubeheer is de laatste jaren sterk toegenomen. Het is daardoor steeds moeilijker geworden op de hoogte te blijven van initiatieven en activiteiten op dit gebied en tot wie men zich wenden moet of kan, om een natuurbehoud-probleem tot oplossing te brengen. In ons land, bekend om zijn vele vakjes en hokjes, wordt het steeds moeilijker, ook op dit gebied, zich te oriënteren. Door de bomen ziet men vaak het bos niet meer.

Deze omstandigheid heeft gemaakt, dat er behoefte is aan een overzicht van natuurbescherming en aanverwant streven. Het resultaat van het omvangrijke en moeizame documentatiewerk is een voor het natuur- en landschapsbeheer in Nederland waardevolle en nuttige vraagbaak voor iedereen die met natuurbescherming, landschapsbouw e.d. te maken heeft. De uitgave is ook van belang als hulp voor ieder streven naar beter georganiseerde samenwerking en coördinatie. Goede samenwerking en coördinatie zijn van wezenlijk belang voor effectief natuurbehoud.

Als wetenschappelijke mededeling nr. 85 van de K.N.N.V. werd dit boekje in samenwerking met de Koninklijke Nederlandsche Toeristenbond A.N.W.B. uitgegeven.

Deze mededeling wordt verspreid onder de Nederlandse biologie leraren en de medewerkers van het Staatsbosbeheer.

Toegevoegd is een lijst van adressen, waarbij ook stichtingen, commissies, actiegroepen en werkgroepen zijn opgenomen op het gebied van de milieuverontreiniging, leefbaarheid en het welzijn. Deze lijst (uitg. jan. '71) is ook los verkrijgbaar (f 0,95) en is uitgegeven door het Voorlichtingscentrum voor Natuurbescherming.

J.T.

P. Zonderwijk en H. D. van Bohemen:

Natuur- en landschapsbescherming in Nederland — Opkomst en ontwikkeling — Huidige organisatie. Wetensch. Med. K.N.N.V. no. 85 (1970) — 95 pag. — ill. van M. J. C. Kolvoort, inleiding van Prof. Dr. M. F. Mörzer Bruyns. Bestellingen alleen bij het Bureau van de K.N.N.V. te Hoogwoud N.H. (postgironr. 130.28). Prijs incl. gestencilde adressenlijst: f 4,75 (leden K.N.N.V.: f 4,—).

Nestkasten om zelf te maken

Een boekje over nestkasten uit het Deens vertaald. Het is jammer dat de vertaalster en bewerkster Marg. J. te Nuyl zich vooraf niet wat meer op dit gebied in Nederland heeft georiënteerd.

De hollenbroeders (mezensoorten, bonte vliegenvanger, gekraagde roodstaart, boomkruiper, boomkruiper, spreeuw en bosuil) worden op populaire wijze beschreven. Met vliegenvanger wordt gewoonlijk bonte vliegenvanger, met roodstaart de gekraagde roodstaart bedoeld. Op de foto van pag. 13 staat geen staartmees maar een pimpelmees afgebeeld. Overigens schijnen de speciale kasten voor de grauwe vliegenvangers in Denemarken minder bekendheid te genieten. Interessant is wel het kastje voor de boomkruiper, een soort die m.i. in ons land nog te weinig in kastjes aange-trokken wordt.

Dit boekje is zeker aantrekkelijk voor nestkastspecialisten, maar kan niet zonder meer door aspirant-nestkastjesbouwers geraadpleegd worden. De vliegopeningen zijn vaak zodanig dat roofdieren gemakkelijk binnen kunnen komen. De dakjes zou ik wat beter beschermen tegen berderf. Foto's en werktekeningen geven de diverse kastjes nauwkeurig weer. Leuk zijn de latjes die aan de binnenkant onder het vlieggat worden aangegeven en zitplaats bieden aan de oude vogels wanneer de jongen meer ruimte in beslag gaan nemen.

Het is goed dat er nog eens extra aandacht op wordt gevestigd bij het schoonmaken van de kasten geen insecticiden te gebruiken.

J.T.

Rolf Schütze: Nestkastjes om zelf te maken. 69 bladz., vele foto's en teke-

ningen, vertaald uit het Deens door Marg. J. te Nuyl (1970), uitg. Uitgeverij N. Kluwer N.V., Deventer. Prijs f 8,90.

Zangvogels in de hand

Deel 2 bevat gegevens (algemene, leeftijd, geslacht, maten en gewichten) van klauwieren, pestvogel, waterspreeuw, heggemus en de lijsterachtigen (w.o. ook b.v. tapuiten, rood- en blauwborsten, roodstaarten en nachtegalen worden verstaan). Een boekje dat vooral voor de ringers bestemd is omdat zij nog wel eens moeilijk te herkennen vogels in handen krijgen. Maar ook voor de veldwaarnemer bevat het interessante gegevens. Het is jammer dat deel 1 (leeuweriken, zwaluwen, piepers en kwikstaarten) is uitverkocht. Tesamen met andere werkes op dit gebied kan men zeer zeker plezier aan dit boekje beleven.

J.T.

P. Herroelen, L. De Meersman, P. Van der Meiren: Zangvogels in de hand. Deel II. Vogelringstation Terlinden (vroeger Ornith. Werkgroep Hirundo), gestencild, 86 pag., 1970. Uitg. en verkrijgbaar bij het secr. P. Herroelen, Van Asschestraat 33, 1910 Melsbroek, België. Postgiro nr. 6943.21. Prijs f 5,— (65 Frank).

Papegaaien

Papegaaien zijn de oudste kooivogels ter wereld. Vooral de toenemende welvaart en de beschikking over meer vrije tijd hebben ook de grotere soorten in de belangstelling gebracht.

Het boek behandelt alle 50 soorten amazonepapegaaien, edelpapegaaien, grijze roodstaart-, witbuik-, roodstaartpapegaaien en lori's.

Ter sprake komen o.m.: de karaktereigenschappen, de verzorging, de huisvesting en de genezing bij ziekten, alsmede wenken voor het kweken.

Talrijke kleuren- en zwartwitfoto's, kleurenreproducties uit het moeilijk verkrijgbare „Genera Avium” van P. Wytzman en aquarellen van Joh. Lentink helpen naast de beschrijving ook de zeldzamere soorten te determineren.

Het is te hopen, dat in de diverse landen van herkomst verbetering komt in de vaak erbarmelijke omstandigheden waaronder de vogels vervoerd en verhandeld

worden, alvorens ze bij de echte liefhebber terecht komen.

G. P. J. Schuijl

R. R. P. van der Mark: Papegaaien. 179 pag. (1970). Uitg. L. J. Veen, Amsterdam. Prijs: f 24,50.

Shell Journaal van Hollands water

Voor de 10e keer gaven Shell Nederland Verkoopmij. N.V. en Shell Nederland Chemie N.V. een boekje uit als kerst- en nieuwjaarsgeschenk voor relaties. Ditmaal heeft de Shell een bijdrage willen leveren aan het Europese natuurbeschermingsjaar en wel met een boekje dat is gewijd aan de vele historische en recreatieve aspecten rondom het onderwerp „water”. Een speciaal hoofdstuk bepaalt zich tot het belang van ons water in het leefmilieu en de noodzaak daar zorgvuldig mee om te gaan. Het is te hopen dat Shell Chemie de verontreiniging van het water in de Biesbosch en omgeving tot een minimum zal beperken. De Shellvestiging is reeds met het verlies van een ganzenpleisterplaats gepaard gegaan. Het boekje is opgedragen aan de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels. Prof. Voous schreef een voorwoord (mede ondertekend door Dr. Ir. J. E. Carrière) en tijdens de aanbidding van het eerste boekje aan Vogelbescherming hield prof. Voous een referaat over „Het behoud van Europese watervogels”.

J.T.

Dr. J. M. Fuchs: Shell Journaal van Hollands water. 129 pag., vele ill. (1970). Uitg. Shell Nederland Verkoopmaatschappij N.V., Rotterdam.

Inventarisatie-rapport 1970 van het golfterrein Duivendrecht

Op de golfbanen van de Amsterdamse Golfclub (ca 30 ha) en de naaste omgeving werden in 1970 veertig broedvogelsoorten vastgesteld (w.o. torenvalk 5 paar, kleine plevier, visdiefje, noorse stern, bosrietzanger en putter). Gedurende de waarnemingsperiode van september 1969 tot en met juni 1970 werden 51 niet-broedvogels waargenomen w.o. ransuil, velduil, boomleeuwerik, wielewaal en beflijster. Waarnemers en samenstellers (2 gestenc. pag.): J. J. M. An-

driese en J. W. van Waveren Hogervorst, Dekschuitstraat 152, Amsterdam-Banne Buiksloot. (zie ook Het Vogeljaar, jrg. 12 — nr. 1-1964-pag. 228-229).

Broedvogelinventarisatie op Oud- en Nieuw Amelisweerd in 1970

In het voorjaar 1970 werden de landgoederen Oud- en Nieuw Amelisweerd door de Vogelwacht Utrecht geïnventariseerd. De 9e editie uit de reeks inventarisatieverslagen. Er werden 101 nestkasten gecontroleerd waarvan er 79 bewoond werden (78 %) in 10 verschillende soorten w.o. het grootste aantal door koolmezen (25) en ringmussen (23). Van 1964 t/m 1970 wordt het aantal broedvogels per jaar vermeld van Oud-Amelisweerd waarbij in 1970 48 broedvogels (w.o. steenuil, kleine bonte specht, bonte vliegenvanger en wielewaal). In 1970 werden op Nieuw Amelisweerd 49 broedvogels vastgesteld. (w.o. kleine bonte specht, bosrietzanger, bonte vliegenvanger, nachtegaal, blauwe reiger en wielewaal). Gestencild verslag van 6 pagina's.

Zie ook „Rapport van de werkgroep Amelisweerd over de geplande Rijksweg 27 door Nieuw Amelisweerd”, (april 1971), prijs f 2,—.
Corr.adres: mej. G. Veenbaas, van der Duynstraat 4, Utrecht, tel. 030 - 513916, ttt. 5 (van 15.00 tot 17.00 uur).

Overzicht broedseizoen 1970 van de Vogelwacht Franeker en omstreken

De gegevens werden verzameld in een gebied van ca. 4200 ha, dat gelegen is rondom de stad Franeker en in het noorden wordt begrensd door de Horne-streek te noorden van het dorp Tzummarum, in het oosten door de dorpen Ried, Peins, Zweins, Hatzum en Bayum, in het zuiden door Tritzum, Vlaeren en het dorp Achlum en in het westen door Yslumburen en de dorpen Midlum, Wijnaldum en Sexbierum en gestencild (13 pag.) uitgegeven.

De kievitenstand bleek daar vooruit te

zijn gegaan 622 paar in rayons = 3005 ha. = 20,7 paar per 100 ha.

De gruttostand weer gelijk met die in 1968: 367 paar in 21 rayons = 3005 ha = 12,2 paar per 100 ha.

De stand van de tureluur bleef zo ongeveer gelijk: 137 paar in 20 rayons = 2965 ha = 4,6 paar per 100 ha.

Ook de scholekster bleef gelijk: 400 paar in 21 rayons = 3005 ha = 13,3 paar per 100 ha.

Verder slobeend (74 paar), zomertaling (31 paar), kuifeend (14 paar), blauwe reigerkolonie te Hitzum 19 nesten tegen 12 in 1969, watersnip (1 nest in rayon Tzum-Fatum), verder werd in rayon Schalsum Z. regelmatig een paartje torenvalk en ransuil waargenomen, in Sexbierum 2 broedgevallen van de steenuil en een nest van de putter, tevens werd regelmatig de kwartelkoning gehoord. Secretaris van deze vogelwacht is U. Rijpma, Burgemeester Juckemastraat 26 te Franeker.

Sinds dode lente

Rachel Carson had gelijk. Wat gebeurde er sinds dode lente? Frank Graham brengt verslag uit hoe de gevaren, die Rachel Carson voorzag, niet denkbeeldig waren. Er wordt verteld hoe het insecticidevraagstuk er op het ogenblik voorstaat. Bestudering van vele essentiële vraagstukken kwam nog steeds niet aan de orde. Het probleem vraagt om een werkelijke doeltreffende controle op het gebruik van kwalijke bestrijdingsmiddelen op korte termijn. Het boek is een poging een beschrijving te geven van het ontstaan van Silent Spring, evenals van de deining die op de publicatie volgde met met daarbij enige achtergrondinformatie over Rachel Carson zelf. Dr. A. D. Voûte voegde aan deze uitgave een na-woord toe.

Frank Graham: Sinds dode lente. 259 pag., vertaling uit het Amerikaans door S. J. E. Pannekoek-Westenburg (1970). Uitg. H. J. W. Becht's Uitgeversmaatschappij N.V., Amsterdam. Prijs f 14,90.